

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

20. september 2019

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 23 af 23. august 2019 stillet efter ønske fra Troels Lund Poulsen (V)

Spørgsmål

Vil ministeren opgøre det demografiske træk fordelt på kommuner, stat og regioner for hvert år frem mod 2025 i både pct. og mia. kr.? Løftet i det offentlige forbrug bedes opgjort udover løftet som følge af forsvarsforliget.

Svar

Det er i besvarelsen forudsat, at spørgeren ønsker en opgørelse af væksten i det demografiske træk henholdsvis med og uden udgifter til forsvar.

Væksten i det demografiske træk er et beregningsteknisk mål, der opgør, hvor meget ressourceanvendelsen til det samlede offentlige forbrug rent mekanisk vil ændre sig, hvis befolkningen ændrer sig, og det forudsættes, at den reale udgift pr. bruger er fastholdt uændret, dog med en korrektion for delvis sund aldring.

Beregningen af det demografiske træk er opdateret som en del af det opdaterede 2025-forløb, august 2019 med DREAM og Danmarks Statistiks Befolkningsprognose 2019 samt seneste nationalregnskabstal for det offentlige forbrug i 2018.

Befolkningsprognose 2019 indebærer nedjusterede forventninger til antallet af børn og ældre i de kommende år. Børn og ældre har typisk et større træk på det offentlige forbrug end personer i den erhvervsaktive alder. De nedjusterede forventninger til antallet af børn og ældre i de kommende år indebærer, at det demografiske træk nedjusteres.

Beregningen af det demografiske træk skal generelt fortolkes varsomt. Beregningen er baseret på en række forudsætninger og skøn for befolkningsudviklingen mv., som er omfattet af usikkerhed. Justerede forventninger til befolkningsudviklingen kan således have betydning for væksten i det demografiske træk.

Det demografiske træk tager blandt andet ikke højde for mulige produktivitetsforbedringer i den offentlige sektor og indgår som ét blandt mange input i den lø-

bende tilrettelæggelse af finanspolitikken. Det er et politisk valg, hvordan der prioriteres mellem tilførsel af flere ressourcer til offentlige forbrugsudgifter og fx lavere skat. Således kan de historiske udgiftsniveauer, som ligger til grund for beregningen af det demografiske træk, være udtryk for en politisk prioritering, god såvel som mindre god styring, lokale behov og ønsker mv. Væksten i det demografiske træk kan derfor ikke direkte sammenlignes et-til-et med behovet for øget offentligt forbrug.

Det skal desuden understreges, at der i beregningen af det demografiske træk ikke tages højde for, at omkostningen ved en ekstra bruger kan adskille sig fra de gennemsnitlige omkostninger pr. bruger. Navnlig hvad angår det kollektive offentlige forbrug, vil en stigning i befolkningen ikke automatisk afstedkomme en proportional stigning i udgifterne til forsvar, politi, administration mv.

Desuden indregnes ikke adfærdsændringer, fx ændret uddannelsestilbøjelighed eller ændret træk på sundhedsvæsenet pga. af nye behandlingsmuligheder.

Det demografiske træk er som udgangspunkt ikke sektorfordelt på kommuner, regioner og stat. Finansministeriet foretager imidlertid med usikkerhed en grov fordeling af udgiftsområderne på det individuelle offentlige forbrug:

- **Kommuner:** Folkeskole, dagpleje, hjemmehjælp, plejehjem og beskæftigelsesindsats.
- **Regioner:** Hospitaller, sygesikring og medicin.
- **Stat:** Undervisning (bl.a. gymnasier og videregående uddannelse, men ekskl. folkeskole) og kultur, fritid mv.

Det kollektive offentlige forbrug fordeles med 2/3 til staten og 1/3 til kommunerne. Der indregnes således ikke kollektivt offentligt forbrug til den regionale sektor. Kollektivt forbrug til forsvar indregnes særskilt under staten. Endeligt er øvrige sociale udgifter og øvrige sundhedsudgifter beregningsteknisk fordelt mellem sektorerne.

Det bemærkes i tillæg hertil, at fx kommunernes serviceudgifter vedrører de offentlige udgifter i *budgetmæssig/regnskabsmæssig sammenhæng*, mens det offentlige forbrug er en udgiftspost i *nationalregnskabsmæssig sammenhæng*. Der er således ikke en direkte sammenhæng mellem opgørelsen af kommunernes serviceudgifter og opgørelsen af det offentlige forbrug – og dermed det demografiske træk – i nationalregnskabet.

Frem mod 2025 udgør væksten i det demografiske træk ca. 17½ mia. kr. (2020-priser, målt i forhold til 2019), *jf. tabel 1*. Hvis væksten opgøres uden udgifter til forsvar, udgør væksten ca. 17 mia. kr.

I *Opdateret 2025-forløb, august 2019* er væksten i det demografiske træk opgjort i forhold til niveauet i 2020, dvs. væksten i 2021-2025. I *Opdateret 2025-forløb, august*

2019 er væksten således beregnet til ca. 15 mia. kr. i 2021-2025. Det skal ses i lyset af, at det finanspolitiske råderum aktuelt måles fra udgiftsniveauet i 2020, fordi det finanspolitiske råderum i 2020 udmøntes i forbindelse med finanslovsforslaget og finansloven for 2020. Forskellen mellem væksten i det demografiske træk målt fra hhv. 2019- og 2020-niveauet på ca. 2½ mia. kr. skyldes således alene, at der indgår et år mindre i den opgørelse, som fremgår af det opdaterede 2025-forløb.

Tabel 1 indeholder desuden en oversigt over den årlige vækst i det demografiske træk fordelt på sektorer frem mod 2025. Da udgifter til forsvar særskilt afholdes ved staten, er væksten i det demografiske træk uden udgifter til forsvar kun opgjort for staten.

Tabel 1

Vækst i det demografiske træk fordelt på sektorer, 2020-2025

Mia. kr. (2020-priser)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020-2025 (akk.)	2021-2025 (akk.)
Vækst i det samlede demografiske træk (inkl. udgifter til forsvar)	2½	2½	3	3	3	3½	17½	15
Kommuner	1	1	1½	1½	2	2	9	8
Regioner	1	1	1	1	1	1	6½	5½
Stat (inkl. udgifter til forsvar)	½	½	½	½	½	½	2	1½
Vækst i det samlede demografiske træk (ekskl. udgifter til forsvar)	2½	2½	2½	3	3	3½	17	14½
Stat (ekskl. udgifter til forsvar)	½	0	0	½	½	½	1½	1½
Pct.vis vækst							2020-2025 (gns.)	2021-2025 (gns.)
Vækst i det samlede demografiske træk (inkl. udgifter til forsvar)	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,55	0,60
Kommuner	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,6
Regioner	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,9	0,8
Stat (inkl. udgifter til forsvar)	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Vækst i det samlede demografiske træk (ekskl. udgifter til forsvar)	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,55	0,60
Stat (ekskl. udgifter til forsvar)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Anm.: Væksten i det demografiske træk er opgjort i halve mia. kr. efter vanlig praksis, og derfor kan den beregnede sum afvige fra totalen.

Kilde: Danmarks Statistik, Opdateret 2025-forløb, august 2019 og egne beregninger.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister